

บทที่ 5

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษาเรื่องทัศนคติและความยินดีที่จะจ่ายเพื่อการจัดการมลพิษทางอากาศของประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ (1) เพื่อให้ทราบถึงทัศนคติของประชาชนที่มีต่อมลพิษทางอากาศในจังหวัดเชียงใหม่ และ (2) เพื่อให้ทราบถึงความยินดีที่จะจ่ายของประชาชนเพื่อการจัดการมลพิษทางอากาศในจังหวัดเชียงใหม่ โดยทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่มีที่อยู่อาศัยหรือมีสถานที่ทำงานในเขตพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ และทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนมกราคมถึงเมษายน 2551 จำนวน 309 ตัวอย่าง ผลการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

5.1.1 ข้อมูลทั่วไปทางสังคมและเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีช่วงอายุตั้งแต่ 11 ปี ถึง 70 ปี โดยที่ช่วงอายุที่มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างมากที่สุดคือ ช่วงอายุ 21 – 25 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.71 ของทั้งหมด แบ่งเป็นเพศหญิงร้อยละ 57.61 และเพศชายร้อยละ 42.31 กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีสถานภาพสมรสคิดเป็นร้อยละ 42.72 และมีสถานภาพอื่น ๆ ร้อยละ 57.28 กลุ่มตัวอย่างกำลังศึกษาอยู่หรือจบปริญญาตรี มีจำนวนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 46.28 ของทั้งหมด รองลงมาคือกำลังศึกษาอยู่หรือจบมัธยมศึกษาตอนต้นคิดเป็นร้อยละ 18.12 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้เรียน มีจำนวนน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 1.62 แบ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่เคยได้รับผลกระทบจากมลพิษทางอากาศร้อยละ 59.22 และไม่เคยได้รับผลกระทบจากมลพิษทางอากาศร้อยละ 40.78 รายได้หรือรายรับของกลุ่มตัวอย่างพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้หรือรายรับ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาทต่อเดือนมีจำนวนมากที่สุดคิดเป็น ร้อยละ 53.07 ของทั้งหมด รองลงมาคือมีรายได้หรือรายรับ 20,001- 40,000 บาทต่อเดือนคิดเป็นร้อยละ 20.06 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้หรือรายรับ 40,001 บาทต่อเดือนขึ้นไปมีจำนวนน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 7.44 รายได้ครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่างพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ครัวเรือน 10,001 – 30,000 บาทต่อเดือน มีจำนวนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 35.28 ของทั้งหมด กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ครัวเรือน 30,001 – 50,000 บาทต่อเดือนและกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ครัวเรือน 50,001 บาทต่อเดือนขึ้นไป มีจำนวนเท่ากัน เท่ากับร้อยละ 27.51 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ครัวเรือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาทต่อเดือน มีจำนวนน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 9.71

5.1.2 ทักษะของกรรุ่มตัวอย่างที่มีต่อปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะมลพิษทางอากาศในจังหวัดเชียงใหม่

ผลการศึกษาโดยสรุปแบ่งออกเป็น 6 ประเด็นคือ

(1) ทักษะของกรรุ่มตัวอย่างที่มีต่อปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อมในจังหวัดเชียงใหม่

ผลการสำรวจทักษะของกรรุ่มตัวอย่างที่มีต่อปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะมลพิษทางอากาศในจังหวัดเชียงใหม่ ปรากฏว่าปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไขโดยเร่งด่วนมากที่สุดตามความคิดเห็นของกรรุ่มตัวอย่างคือ ปัญหาเศรษฐกิจ เช่น เงินเฟ้อ มีรายได้น้อย ตกงาน รองลงมา คือปัญหามลพิษของสิ่งแวดล้อมในด้านต่างๆ ปัญหาการจราจรและอุบัติเหตุ ปัญหายาเสพติด ปัญหาเยาวชนและสถาบันครอบครัวล่มสลาย ปัญหาการลดน้อยลงหรือความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ตามลำดับ

(2) ผลกระทบจากมลพิษทางอากาศในจังหวัดเชียงใหม่

ผลกระทบจากมลพิษทางอากาศในด้านต่างๆต่อกรรุ่มตัวอย่าง ปรากฏว่าผลกระทบจากมลพิษทางอากาศต่อกรรุ่มตัวอย่างมากที่สุดคือ ผลกระทบต่อชื่อเสียงของเมืองเชียงใหม่ในฐานะที่เป็นเมืองท่องเที่ยว รองลงมาคือ ผลกระทบต่อทัศนวิสัยในการมองเห็นการขับขี่ยานพาหนะ ผลกระทบโดยตรงต่อสุขภาพเกิดการเจ็บป่วย ผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตโดยทั่วไป และผลกระทบต่อรายได้จากธุรกิจการท่องเที่ยวและที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับ

(3) สาเหตุสำคัญของมลพิษทางอากาศในจังหวัดเชียงใหม่

กรรุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าสาเหตุสำคัญของมลพิษทางอากาศในจังหวัดเชียงใหม่ เกิดจากการเผาในภาคเกษตรและการเผาป่า เป็นจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41.42 ของทั้งหมดรองลงมาคือเกิดจากการเผาของบ้านเรือน และเกิดจากปริมาณรถในเมืองมีมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 22.98 และร้อยละ 20.29 ตามลำดับ

(4) การมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขมลพิษทางอากาศในจังหวัดเชียงใหม่

กรรุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่ยินดีที่จะปฏิบัติตาม มาตรการต่างๆที่ระบุไว้เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขมลพิษทางอากาศในจังหวัดเชียงใหม่

(5) การมีส่วนร่วมโดยตรงกับกิจกรรมของกองทุนเพื่อการจัดการมลพิษทางอากาศในจังหวัด เชียงใหม่

กลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่เลือกกิจกรรมการมีส่วนร่วมโดยตรงร่วมกับกองทุนฯ ในกิจกรรมที่จะ ปฏิบัติตามข้อเสนอแนะต่างๆที่จะช่วยลดมลพิษทางอากาศอย่างเคร่งครัด

(6) หน่วยงานที่ควรทำหน้าที่บริหารจัดการกองทุนเพื่อการจัดการมลพิษทางอากาศในจังหวัด เชียงใหม่

กลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่มีความเห็นว่า รัฐบาลกลาง หรือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เชียงใหม่ ควรจะทำหน้าที่บริหารจัดการกองทุนเพื่อการจัดการกับปัญหามลพิษทางอากาศ ในจังหวัด เชียงใหม่ มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 27.51 และร้อยละ 23.63 ตามลำดับ

5.1.3 ความยินดีที่จะจ่ายเพื่อการจัดการมลพิษทางอากาศของกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดเชียงใหม่

(1) มูลค่าความยินดีที่จะจ่ายแยกตามแต่ละตัวแปรอิสระ

ผลการศึกษาสอดคล้องกับสมมติฐานของการศึกษา กล่าวคือเมื่อกลุ่มตัวอย่างมีอายุมากขึ้น จะมีความยินดีที่จะจ่ายเพิ่มขึ้น เมื่อกลุ่มตัวอย่างมีการศึกษาเพิ่มขึ้น จะมีความยินดีที่จะจ่ายเพิ่มขึ้นความแตกต่างระหว่างเพศหญิงและชาย ส่งผลให้มีความยินดีที่จะจ่ายแตกต่างกัน (กลุ่มตัวอย่างเพศหญิงยินดีที่จะจ่ายมากกว่าเพศชาย) ความแตกต่างระหว่างสถานภาพสมรสและสถานภาพอื่นๆ ส่งผลให้มีความยินดีที่จะจ่ายแตกต่างกัน (กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพสมรสยินดีที่จะจ่ายมากกว่าสถานภาพอื่นๆ) ความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่เคยและไม่เคยได้รับผลกระทบ ส่งผลให้มีความยินดีที่จะจ่ายแตกต่างกัน (กลุ่มตัวอย่างที่เคยได้รับผลกระทบ ยินดีที่จะจ่ายมากกว่าไม่เคยได้รับผลกระทบ) เมื่อกลุ่มตัวอย่างมีรายได้หรือรายรับเพิ่มขึ้น จะมีความยินดีที่จะจ่ายเพิ่มขึ้น และเมื่อกลุ่มตัวอย่างมีรายได้หรือรายรับเพิ่มขึ้น จะมีความยินดีที่จะจ่ายเพิ่มขึ้น

โดยสรุปคือ กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 309 ตัวอย่าง มีมูลค่าความยินดีที่จะจ่ายเฉลี่ยเท่ากับ 93.34 บาทต่อปี มีฐานเท่ากับ 50 บาทต่อปี สูงสุดเท่ากับ 1,000 บาทต่อปี

(2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความยินดีที่จะจ่ายเพื่อการจัดการมลพิษ สมการที่ 1

$$WTP = - 59.72 + 0.86AGE + 4.54EDU + 29.58FEM + 26.97MAR + 18.48Q + 3.99d_1 + 45.89 d_2 + 182.51d_3$$

สมการที่ 1 นี้มีค่า R Square เท่ากับ 20.70 ตัวแปรอิสระที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้หรือรายรับ มากกว่า 40,000 บาทต่อเดือนขึ้นไป ยินดีที่จะจ่ายมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้หรือรายรับน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาทต่อเดือน 182.51 บาทต่อปี และตัวแปรอิสระที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 คือ การศึกษา และเพศหญิง กล่าวคือ เมื่อกลุ่มตัวอย่างมีการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี กลุ่มตัวอย่างยินดีที่จะจ่ายเพิ่มขึ้น 4.54 บาทต่อปี และเมื่อกลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง กลุ่มตัวอย่างยินดีที่จะจ่ายมากกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศชาย 29.58 บาทต่อปี

(3) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความยินดีที่จะจ่ายเพื่อการจัดการมลพิษ สมการที่ 2

$$WTP = - 114.66 + 1.56AGE + 4.67EDU + 34.20FEM + 26.40MAR + 21.23Q + 10.57 dd_1 + 53.39 dd_2 + 117.48 dd_3$$

สมการที่ 2 นี้มีค่า R Square เท่ากับ 21.00 ตัวแปรอิสระที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ครัวเรือน 50,000 บาทต่อเดือนขึ้นไป ยินดีที่จะจ่ายมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ครัวเรือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาทต่อเดือน 117.48 บาทต่อปี ตัวแปรอิสระที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 คือ การศึกษา และเพศหญิง กล่าวคือ เมื่อกลุ่มตัวอย่างมีการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี กลุ่มตัวอย่างยินดีที่จะจ่ายเพิ่มขึ้น 4.67 บาทต่อปี และเมื่อกลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง กลุ่มตัวอย่างยินดีที่จะจ่ายมากกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศชาย 34.20 บาทต่อปี และตัวแปรอิสระที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 คือ อายุ และกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ครัวเรือน 30,001 – 50,000 บาทต่อเดือน กล่าวคือ เมื่อกลุ่มตัวอย่างมีอายุเพิ่มขึ้น 1 ปี กลุ่มตัวอย่างยินดีที่จะจ่ายเพิ่มขึ้น 1.56 บาทต่อปี และกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ครัวเรือน 30,001 – 50,000 บาทต่อเดือน ยินดีที่จะจ่ายมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ครัวเรือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาทต่อเดือน 53.39 บาทต่อปี

(4) ความตระหนักถึงมลพิษทางอากาศของประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่

ความตระหนักถึงมลพิษทางอากาศของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ในรูปของมูลค่าของเงินเท่ากับ ความยินดีที่จะจ่ายเฉลี่ย \times จำนวนประชากรในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่

เท่ากับ $93.34 \times 78,407$ บาทต่อปี

เท่ากับ $7,318,509.38$ บาทต่อปี

5.2 ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

5.2.1 จากผลการศึกษา

ผลการศึกษาที่ได้ พบว่าความยินดีที่จะจ่ายเพื่อการจัดการมลพิษทางอากาศในจังหวัดเชียงใหม่เฉลี่ยเท่ากับ 93.34 บาทต่อปี ผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความยินดีที่จะจ่ายเพื่อการจัดการมลพิษพบว่าตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อความยินดีที่จะจ่ายตามสมมติฐานของการศึกษาและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 ขึ้นไปคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ครัวเรือน 30,001 – 50,000 บาทต่อเดือนขึ้นไป อายุของกลุ่มตัวอย่าง การศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศหญิง ในส่วนของความตระหนักถึงมลพิษทางอากาศของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ในรูปของมูลค่าของเงิน การศึกษาในครั้งนี้สามารถคำนวณได้เท่ากับ 7,318,509.38 บาทต่อปี ดังนั้นจึงมีความเป็นไปได้ในการที่จะเริ่มต้น โครงการจัดตั้งกองทุนเพื่อการจัดการมลพิษทางอากาศในจังหวัดเชียงใหม่ และแนวทางในการดำเนินการจัดเก็บเงินค่าบริการจัดการมลพิษทางอากาศก็สามารถดำเนินการให้สอดคล้องกับผลการศึกษาได้

5.2.2 มาตรการเพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขมลพิษทางอากาศในจังหวัดเชียงใหม่

การดำเนินมาตรการเพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขมลพิษทางอากาศในจังหวัดเชียงใหม่ เช่น มาตรการ ห้ามเผาขยะเศษหญ้ากิ่งไม้ ใบไม้ เองโดยเด็ดขาด มาตรการส่งเสริมให้แจ้งเหตุให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบทันทีหากท่านพบเห็นการเผาขยะหรือเกิดไฟป่า มาตรการกำหนดให้มีการตรวจสภาพรถการปล่อยควันพิษให้ได้มาตรฐาน โดยมีการเข้มงวดกวัดขันอย่างจริงจัง มาตรการลดปริมาณขยะเช่น ใช้ถุงผ้าตะกร้าใส่ของแทนถุงพลาสติก มาตรการใช้ผลิตภัณฑ์ต่างๆที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเช่นสินค้าฉลากเขียวผลิตภัณฑ์รีไซเคิลหรือรถประหยัดพลังงานเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม หากถูกนำมาบรรณรงค์ให้ประชาชนทราบและปฏิบัติตามมีผลการศึกษาในครั้งนี้มีแนวโน้มว่าประชาชนจะยินดีปฏิบัติตามมาตรการต่างๆเพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขมลพิษทางอากาศในจังหวัดเชียงใหม่

5.2.3 ความคิดเห็นและข้อกังวลต่างๆของกลุ่มตัวอย่าง

จากความคิดเห็นและข้อกังวลต่างๆของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อกองทุนเพื่อการจัดการมลพิษทางอากาศในจังหวัดเชียงใหม่ หากมีการจัดตั้งกองทุนเพื่อการจัดการมลพิษทางอากาศในจังหวัดเชียงใหม่ ขึ้นที่สำคัญๆคือ

- (1) ต้องมีการบริหารจัดการที่โปร่งใส มีผลงานจริง และปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ
- (2) การดำเนินนโยบาย และมาตรการต่างๆนั้นต้องมีแนวทางปฏิบัติที่ปฏิบัติได้จริงมารองรับ เช่น ถ้าส่งเสริมการใช้ขนส่งมวลชน ก็ต้องปรับปรุงขนส่งมวลชนให้ได้มาตรฐาน ใช้บริการได้สะดวก และปลอดภัย หรือการห้ามไม่ให้ประชาชนเผาขยะเอง ก็ควรมีการมาเก็บอย่างสม่ำเสมอไม่ค้างไว้ในถังชยะนานเกินไป
- (3) ประชาชนเองต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพปัญหาที่ปัจจุบันเมืองใหญ่ขึ้น ชับซ้อนขึ้น จำนวนประชากรหนาแน่นขึ้น กล่าวคือ ต้องช่วยกันลดปริมาณขยะ มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง ไม่เผาทิ้งในและนอกภาคเกษตร ตรวจสอบรถ(การปล่อยไอเสีย)ให้เป็นไปตามที่มาตรฐานกำหนด ผู้คนวันจากแหล่งก่อสร้าง ตลอดจนโรงงานต่างๆก็ต้องควบคุมดูแลให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน เป็นต้น
- (4) เนื่องจากความคิดเห็นหรือเหตุผลของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ยินดีที่จะจ่ายเพื่อการจัดการมลพิษทางอากาศในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งบางความคิดเห็นหรือเหตุผลที่ได้ระบุไว้แสดงให้เห็นว่ายังขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและเหมาะสมกับการจัดการมลพิษทางอากาศในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับปัญหาที่เรียกว่าปัญหาการขี่ตัวฟรี (Free Rider Problem) กล่าวคือมีกลุ่มตัวอย่างบางกลุ่มตัวอย่าง รอที่จะได้ประโยชน์จากการมีสภาพอากาศที่ดีขึ้น โดยไม่ยินดีที่จะจ่ายเพื่อการจัดการมลพิษทางอากาศ ซึ่งหน่วยงานที่ทำหน้าที่บริหารจัดการมลพิษทางอากาศในจังหวัดเชียงใหม่ควรที่จะต้องส่งเสริมการเรียนรู้สร้างความเข้าใจต่อปัญหาที่ถูกต้องต่อไปในอนาคต

5.3 ข้อจำกัดการศึกษา

5.3.1 จากวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง และขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ มีกลุ่มตัวอย่างที่อายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 15 ปี จำนวน 41 ตัวอย่างและกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 16 - 20 ปีจำนวน 31 ตัวอย่างรวมแล้วคิดเป็นร้อยละ 23.30 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ส่วนใหญ่ยังไม่สามารถหารายได้ได้ด้วยตนเอง และมีกลุ่มตัวอย่างถึง 117 ตัวอย่างจากทั้งหมด 309 ตัวอย่าง หรือคิดเป็นร้อยละ 37.86 ที่ระบุว่าไม่ยินดีที่จะจ่ายเพื่อการจัดการมลพิษทางอากาศ จึงอาจส่งผลให้มูลค่าความยินดีที่จะจ่ายของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่คำนวณได้อาจต่ำกว่าที่ควรจะเป็นหรือมีความคลาดเคลื่อนได้ และในการคำนวณความยินดีที่จะจ่ายขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้มีขนาดค่อนข้างเล็กเพียง 309 ตัวอย่าง ซึ่งตามข้อเสนอแนะ

ของ Mitchell and Carson (1989 อ้างถึงใน เรณู สุขารมณ, 2541: 97) ระบุว่า ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม คือขนาด 600 ตัวอย่างขึ้นไป

5.3.2 จากวิธีการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

ควรเป็นการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัวเพื่อไม่ให้ข้อมูลแก่กลุ่มตัวอย่างมากหรือน้อยเกินไป เพราะอาจกลายเป็นการชี้นำหรือทำให้ผู้ตอบมีข้อมูลไม่เพียงพอต่อการตัดสินใจ ซึ่งอาจส่งผลให้ผลการศึกษาคำนี้ผิดพลาด คลาดเคลื่อนได้ และควรทำการสอบถามโดยวิธีอื่นๆบ้าง เพราะแบบสอบถามแบบเปิดโดยให้ตอบว่ายินดีที่จะจ่าย เท่าไร หรือไม่ยินดีที่จะจ่าย ผู้ตอบอาจมีแนวโน้มเลือกที่จะไม่ตอบ หรือตอบว่าไม่ยินดีที่จะจ่าย เพื่อจะได้ไม่ต้องคิดว่าควรจ่ายเท่าไรดี ซึ่งอาจส่งผลให้ผลการศึกษาคำนี้ผิดพลาดคลาดเคลื่อนได้อีกเช่นกัน

5.3.3 จากระเบียบวิธีการศึกษาและแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา

ควรศึกษาด้วยวิธีการอื่นๆ แบบจำลองอื่นๆ บ้างซึ่งมีข้อดีข้อเสียแตกต่างกันหรือใช้ตัวแปรอิสระอื่นๆที่การศึกษาคำนี้อาจจะเลยไป เช่นจำนวนรถยนต์ในครอบครอง ปริมาณมลพิษที่สถานประกอบการ โรงงานอุตสาหกรรม ทำการปล่อยออกมา ทั้งนี้เพื่อให้การจัดการมลพิษสอดคล้องกับหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย

5.3.4 ต้นทุนของการจัดการมลพิษทางอากาศในจังหวัดเชียงใหม่

การศึกษาคำนี้ไม่ได้คำนวณหาต้นทุนของการจัดการมลพิษทางอากาศในจังหวัดเชียงใหม่ว่าเป็นเท่าไร อย่างไร เพื่อนำมาพิจารณาร่วมกับผลการศึกษาคำนี้ความยินดีจะจ่ายเพื่อการจัดการมลพิษทางอากาศในจังหวัดเชียงใหม่ในครั้งนี้ ว่ามีความเป็นไปได้ ก่าไร ขาดทุน ในทางบัญชีอย่างไร ดังนั้นการศึกษาคำนี้ต่อไปควรนำมาพิจารณาศึกษาเพิ่มเติม

จากข้อจำกัดต่างๆของการศึกษาคำนี้ ผู้ที่จะนำผลการศึกษาไปใช้อ้างอิง หรือนำไปใช้ในกรณีใดๆ พึงระมัดระวังความบกพร่อง ความผิดพลาดต่างๆ ที่มีอยู่ในผลการศึกษาครั้งนี้